

Emlékezés Papp Lászlóra

Hetven évvel ezelőtt, 1911. augusztus 13-án született Szegeden Papp László, a szegedi munkásmozgalom egyik szűkebb körben ismert alakja, aki 58 évet élt, de ezalatt a közel hat évtized alatt mozgalmas életpályát járt be. Papp Lászlóról elmondhatjuk, hogy a szülői példa és indítás hatott rá elsősorban abban, hogy adottságaihoz mérten a munkásmozgalomban való részvétele töltötte ki életének szebb és érdekesebb részét és ez méltóvá teszi (őt arra), hogy emlékezzünk rá.

Úgy is szoktuk mondani, hogy beleszületik valaki abba, amit azután életében is követ. Így volt Papp Lászlóval is. Elsősorban apja, Papp József hatott rá (és másokra is), aki az Újszegedi Kendergyárban dolgozott, miként majd a fia, Papp László, akinek három fia közül kettő ma ott dolgozik. Papp József — aki 75 éves korában halt meg 1953-ban, s akire ma is emlékeznek a gyár régi munkásai — reszelő-vágóként dolgozott, vasas volt, pályafutását is ebben a szakmában kezdte és ifjúkorától szervezett munkás volt,

előbb Pesten, majd hazakerülve az Újszegedi Kendergyárban. A szegedi Vass Szakszervezet vezetője tagja is volt. A szociáldemokrata párt ismert, szavát és véleményét hallható harcosa volt, és a pártot az üzemi bizottságban is képviselte, aki a munkáspártok egyesülése alkalmával a Magyar Dolgozók Pártja tagja lett. Idősebb korában a gyár portása volt. Nem Papp László az a ritka ember, akire apja hatott leginkább, elég gyakori jelenség volt ez. A családi környezetet melegebb tette az édesanya, Horváth Gizella, aki segítette férjét a mozgalmi munkában és nevelte becsületet, dolgozó emberekkel a gyermekeit.

Papp László Szegeden a Tilj Frigyes-féle szabóságba került tanulóként, akkori szóval inasnak, a huszas évek közepén. Felszabadulása után a rendkívül alacsony bér nem vonzotta ehhez a pályához, apja és barátai segítségével ő is az Újszegedi Kendergyárba került, előbb szövő, majd cérnázó volt. 1929-et írtak ekkor. Már az is nagy szó volt, hogy munkát kapott

a gyárban. A szociáldemokrata párt vonzásába került harcos fiatalok példája nyomán Papp László is, tagja lett a Rendező Gárdának. Munkásmozgalmi részvétele a gyárba történt belépésével vette kezdetét. Ő is eljárt a Hétvezér utcai Munkásokotthonba, ahol reá Silbermann Gyula és Török Gábor voltak a legnagyobb hatással, akik különben is a fiatalokkal foglalkoztak. Továbbképzésükön kívül feladatokkal látták el őket, ha szükség volt rá, röpiratokat, vagy a Vörös Segély bélyegét terjesztették, a választások alkalmával különféle munkákat végeztek. Papp László is járt az eszperantó körbe, természetjáró is volt. A felszabadulás után az első közé tartozott apjával együtt, akik a gyár megindításában részt vettek, a párt tagjaként és a gyári szakszervezetben is tevékenykedett. A hatvanas években egészsége megromlott és 1968-ban nyugdíjazták. 1969 májusában, nem sokkal halála előtt, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetésben részesült. Emlékét megőrizzük.

Olival Ferenc

Táapé festője

Szakavatottak a cím olvásakor minden bizonnyal a cikkekörös, vagy biciklis festőre, Heller Ödönre, még inkább Nyilas Sándorra gondolnak. Főként az idősebb tápai nemzedék gondolhat Váradi Kálmánra is, aki Nyilas nyomdokain haladva festett. Kétségtelenül őket illeti ez a jelző még akkor is, ha rajtuk kívül többen is „rátaláltak Tápéra”, egymástól függetlenül „fölfedezték” ezt az évezredes múltú sárbaragadt falut.

A múltat kereső idegen ma modern kertvárost talál itt. Az egykori nádtető, csömpölvégházak helyén kőporozott kockaházak sorakoznak minden utcában. A kazlak és szárkúpok helyén konyhakert termi a konyhára valót. A hagymánvos népi építkezés, a régi parasztházak belső elrendezése, a köztük való élet és a viselet mostanra emlékszerűvé vált. Egy paraszti kultúra lezárulása, ugyanakkor egy újabb, vá-

rosias jellegű népelet kibontakozása a mai. Azt gondolhatnánk, minden megszűnik, ami a régiek emlékeztet, s most csak az van hátra, hogy ezeket a letűnő életformákat meg kell örökíteni. Van benne igazság.

Közel tíz évvel ezelőtt telepedett itt le egy amatőr pingáló, aki — úgy mond — Tápének szentelte minden szabadidejét. Vizügyi szakember. Bejárásos úttain a szeme valóságos minifényképezőgép: rögzíti a Tiszaparti füzeseket, nyárfás melletti tisztásokat, a falu imitt-ammott még meglévő nyeregletes parasztházait, átalakuló utcáit. Hagymányosan, hónap alá vett festőállvánnyal, ecsetekkel és festékekkel megrakott. Kopottas aktatáskával megvissza a „lekoppintott” tegnapi területekre és dolgozik napokon át.

Zólyom Lajos nem tápei születésű, de lassan idevalónak számít. Talán éppen

ezért tehet mostanság is fölfedezéseket. A számunkra olykor szinte semmitmondó képeket, öreg arcokat, meg mindent, ami mulandó. Munkáit ismerve, azt hiszem, Zólyomnak sikerült egynévi karakterű színhatást kialakítania. Munkáiban éppúgy konzerválódik a mai Táapé arculata, mint ahogyan tehetné fél évszázaddal ezelőtt az akkori környezettel Nyilas és más. Pingáló mesterek ne értsek félre: a színekről, azok lírai hatásáról, illetőleg a téma megválasztásáról van most szó.

Munkái zömmel tápai házbelsőket díszítenek. Gyűjteményes kiállítás adhat most keretszemeset az eltelt tíz esztendő tápai ihlettségéről, amivel vall a falu, a táj szeretetéről oláiban, temperában és grafikában. Zólyom Lajos műveiből az ATIVIZIG KISZ szervezete rendezett kiállítást a vállalat klubjában.

Ifj. Lele József

Új film

A kis rendőr nagy napjai

Színes, szinkronizált szovjet film. Írta: Vlagyimir Kuznyecov, Fényképezte: Vjacseszlav Jegorov. Zene: Eduard Artyemjev, Rendezte: Vlagyimir Fokin. Főbb szereplők: Andrej Taskov, Igor Kvasa, Nyikolaj Szkorobogatov, Jurij Guszev. Jó, ha az ember minél gyorsabban túl teszi magát a sikertelen felvételi vizsga megrázó kudarcélményén. Az pedig még jobb, legalábbis a bizottság szemében, ha a jelölt jövődöbéli hivatásával rokon szakmában keres menedéket az újabb próbáig. Tudja ezt Szenyika Kulik, a krimi főhőse is, akinek eltökélt szándéka, jogász lesz. Úgy gondolja, az első eredménytelen nekifutás után beáll rendőrné. Elhatározásában csak meg erősíti egy esti randevúját megzavaró kellemetlen közjáték. Feltűnő nyomokat hagyva, alapos munkát végeznek a rájuk támadó hullóknak.

Az ambíciózus, tettekre kész, ám láthatóan — legalábbis rendőri ügyekben — teljes szívvel zöldfülvű fiatalember Klimov ezredes csoportjába kerül. Rögtön kap is megbízást, igaz nem túl jelentősét. Piti, fehérnemű-lopási

ügyet kellene felgöngyöltetnie. Már-már úgy hiszi, legjobban uton halad az „évszázad bűntényének” felderítésében, amikor felettese kénytelen-kelletlen bevonja egy garázda banda ellen indított igazságon alapuló nyomozásba. A bonyodalom, a kibontakozás a krimi műfajának megfelelően izgalmas, üldözések jelennek során jut a tetőpontra, ráadásul megtűzdelve Szenyika vad ábránd-történeteivel.

Sikerül megtalálni a már régóta üldözött „Forrázott” csúfnevű banditát és bandáját. A minden hajjal megkent bandavezér azonban még időben szagot kap, hogy az éj leple alatt megkísérelje a szökést. Az erdő csendjét pisztolylövések zaja töri meg, apránként valamennyi bandatagot sikerül elcsípnie a rendőröknek. Csúpan „Forrázott” és helyettese hiányzik a sorból. A megoldáshoz vezető út meglehetősen vizes, bozotos és még kavicsos is, de a néző bizik a kis rendőr leleménységében, kitartásában. S nem csalódik. Változatos, a környezet- és a bandita okozta megpróbáltatások során állja a próbát, közben észre sem veszi: most él nagy napjait. Ez csak ak-

kor jut eszébe, mikor újabb megbízást kap. „Raboltak” a bankban, keresse meg a takarított asszony elveszett hét rubelét!

Eme új feladat széteszlatda nemcsak a főhős, de a néző esetleges találatlan illúzióját is. A fiú ugyan át esett a tűzkeresztségen, a hétköznapi életben azonban csak ritkán produkálnak afféle nagy ügyeket. Még szerencse.

Mag Edit

Kitüntetések

Az Elnöki Tanács Hanák Péternek, a történelemtudományok doktorának, az MTA Történettudományi Intézete tudományos osztályvezetőjének a magyar szocialista irodalom kutatásában végzett jelentős munkásságáért, tudománypolitikai tevékenységéért a Munka Erdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta 60. születésnapja alkalmából.

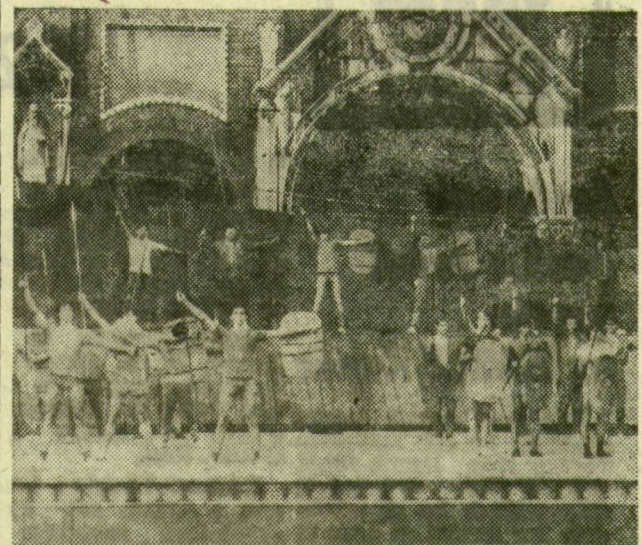
Az Elnöki Tanács József Farkasnak, az irodalomtudo-

Szenzációs régészeti lelet

A Dévaványa határában fekvő Sártó-dűlőben kétfejű istenszobrot találtak a harmadik angol-magyar régészexpedíció kutatói. A napokban kezdődött háromhetes régészeti feltárás első, különösen értékes lelete egy fél négyzetkilométer területű újkőkori településen került elő. A kis méretű, vörös színű, égetett agyag szobrocskához hasonló „kétfejű istenek” eddig csak a Balkánról voltak ismertek — a dévaványai istenszobor a tiszai műveltséget hordozó település szenzációs tárgyi emléke.

Az oxfordi Ashmolean Múzeum, az MTA Régészeti Intézete, és a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum szakemberei — öt angol és három magyar kutató — a cseppel tanárképző főiskolai hallgatók segítségével vállalták a lelőhelyet. A két korábbi expedíció során az újkőkori településrendszer feltérképezése folyt, az idén egyetlen nagyobb, a városiasodás fokát megközelítő település feltárásához fogtak a régészek. A dévaványa-sártói telep rendkívül értékes, hogy a négy-hétezer esztendővel ezelőtti időkben is lakott hely volt, a leletek epésben megmaradtak, s így a régészek egy helyen tudják vizsgálni a háromezer évet átfogó korszak műveltségét, ezen belül az alföldi mezőgazdaságot, amely már az újkőkorszakban is igen fejlett volt.

Próbálják a Spartacust

Tíz év után tér vissza Hacsaturján balettje, a Spartacus, a Szegedi Szabadtéri Játékokra. 1971-ben mutatta be ugyanis itt az Állami Operaház társulata, ugyanannak a Seregi Lászlónak koreográfiájával, rendezésében, betanításában, aki most is tervezője az előadásoknak.

Az akkori bemutató érdekességei közül: a társulatnak ezzel a produkciójával az 1971-es szegedi szabadtéri premiert volt a 71. előadása (az 1968-as operaházi bemutatót követően, miközben bejárták a Spartacussal a fél világot, Párizstól Libanonig, s fölléptek a baalbecki szabadtérin is); Pál Tamás vezényelt, mint az Operaház karmestere (azóta a szegedi színház igazgatója), akitől a pálcát Fráter Gedeon veszi most át; s a premiért igen-igen veszélyezteték az esőfelhők, ám sikerült végigjátszani a darabot (reméljük, a holnap esti bemutatót sem lesz másként). Az 1971-es főszereplők természetesen kicserélődtek. A címszerepét Fülöp Viktortól Dóza Imre veszi át, Kun Zsuzsa Flaviája után most Pongor Ildikó lesz Spartacus felesége, Crassus pedig Havas Ferenc után ezúttal Keveházi Gábor. Némileg módosul az eredetileg megadott szereposztás is. Szumrák Vera és Kékesi Mária helyett Crassus barátjait Sebestyén Katalin (Júlia), illetve Pártay Lilla (Claudia) táncolják. Képünk a tegnap délutáni karróban készült, amikor még Seregi László civilben mozgatta a katonákat.

Flavia avagy a sors tánca

Flavia, azaz Pongor Ildikó — aggódik. Az időjárás miatt: hön reméli, hogy Hacsaturján Spartacusának szereplői jó barátságba kerülnek az elemekkel, s neki, a női főszereplőnek külön vágya ez: készülő televíziós portréfilmjéhez a győzelmi variációt Szegeden rögzítik filmszalagra.

— Eszerint kettőzött izgalommal készül a bemutatóra?

— Soha nem gondoltam arra, hogy ne tudásom legjavát igyekezzem adni bármelyik előadáson. De annyi igaz: ezúttal igazából meg kell mutatnom, mit tudok. Flaviát táncolni gyönyörű feladat, a szerep drámai töltése igen erős, a figura nagyon nőies és a tragikus sorsot nagyszerűen kifejti. Technikailag és érzelmileg egyaránt roppant igényes: amikor először táncoltam, rájöttem, nemcsak fizikailag, de lelkileg is borzasztóan el lehet fáradni benne.

— Tart tehát tőle a Dóm téri színpadon?

— Egy picit. Szabadtéren a mozgásnak végig jóval nagyobb ívűnek kell lennie, a pátoszos, erőteljesen gesztikuláló táncos előadásmód viszont már idejét múlta. Ám, a koreográfia és a rendezés olyan kiváló, hogy azt hiszem, az lenne a rossz, ha túl sokat akarnék elmondani. Ha a néző ugyanaddig az érzelmi azonosulásig eljut,

Pongor Ildikó a próba előtt

ameddig én szeretnék, akkor később nagyon sokat lehet megéreztetni. Flaviában fel kell ismerni sorsa kínzó fájdalomát, Spartacus felesége kénytelen tudomásul venni, hogy tovább kell élnie, hiszen gyermekeket vár. Talán egyfajta visszafogott drámaiság lehet a megoldás...

— Milyen találkozásai voltak eddig a szereppel?

— A Spartacust 1968-ban mutatták be, azóta ebben a szerepben láttam például Orosz Adélt, Kun Zsuzsát, Pártay Lillát. Sohasem tört le, ha bármikor bárki mérten, észrevehetően jobbat produkált annál, mint amikor én akár legjobb formámban képes vagyok. Kémbintézetű növendék koromban láttam Kun Zsuzsát Flaviát táncolni, ő volt rám a legnagyobb hatással. De mind-

egyik Flavia erőt adott. Művészileg is segítettek: szinte minden női főszerepét én táncolok mostanában, de Flavia a legkedvesebb, tőle tanultam legtöbbet. Még a produkció utáni fáradtság is más, ha ezt a figurát alakítom... Talán nem is jó ómen, ha ennyit beszélek most róla, hiszen, ha valaki nem érzí Flaviát, ha nem tud azonosulni sorsával... az az igazság, szinte már babonás vagyok, ha róla van szó.

— Sokfelé járt eddig az Operaház balettkarával. Tapasztalatai? Hol tart ma a világ balettművésze?

— Fantasztikus mértékű előrehaladást látok. Már nem az orosz balettstílus az egyeduralgó, nagyon izgalmasak az angol, dán, francia, sőt az amerikai produkciók. Mert már lehet beszél-ni másféle stílusról. Egy évig tanultam Leningrádban, a világ minden részéből még mindig sok táncos fordult meg a Szovjetunióban. Észrevehető az is, hogy a saját stílusok kialakulásával párhuzamosan az orosz klasszikus iskola változatlanul mennyire meghatározza az egyes országok táncművészeit. Annyit mondhatok, iszonyatos kitartásra és szorgalomra van szükség ahhoz, hogy valaki kitűnjék és meg-tarthassa szerzett rangját.

— Viszonylag rövid idő alatt sokat ért. Ezután?

— Ha még 15 évig tudnék táncolni... el szeretnék jutni Párizsba. Szerződésem is hetőn, észrevehetően jobbat produkált annál, mint amikor én akár legjobb formámban képes vagyok. Kémbintézetű növendék koromban láttam Kun Zsuzsát Flaviát táncolni, ő volt rám a legnagyobb hatással. De mind-

Domonkos László